Inlichtingsdienst.

DOOR

S. G. NAUTA PIETER,
Majoor der Artillerie.

In het laatst van 1924 verscheen in Frankrijk, van de hand van luitenant-kolonel P a q u e t, een studie getiteld „*Le service de renseignements en campagne*''. In een concreet geval behandelt de schrijver den *Inlichtingsdienst*, achtereenvolgens in legerkorps-, divisie- en regiments-verband: Hij heeft hiervoor eene oefening op de kaart ontworpen en werkt tot in bijzonderheden uit wat er op het gebied van den Inlichtingsdienst te verrichten valt, bij een bepaald legerkorps, bij één der divisiën daarvan en ten slotte bij een der regimenten infanterie [1]).

Als doel van de studie wordt in een voorwoord vermeld: „... qu'il serait utile aux jeunes officiers de renseignements des états-majors et des corps de troupe d'avoir un aperçu d'ensemble de leur rôle particulier en campagne et d'apprendre sur un cas concret les détails d'exécution de leur service''.

De werking van den inlichtingsdienst heeft over het algemeen slechts in geringe mate onze belangstelling bij gehouden oefeningen. Voor een groot deel is dit te wijten aan de omstandigheid, dat het zeer moeilijk is bij vredesoefeningen het bedrijf van den inlichtingsdienst behoorlijk tot zijn recht te doen komen; daarvoor leent het zich weinig. Werkelijke oorlogshandelingen worden vereischt om uit de samenwerking van alle organen, die ten behoeve van dezen dienst in actie zijn, gegevens betreffende den vijand te construeeren.

Ook in Frankrijk schijnt dit bezwaar te worden gevoeld en hoewel de beginselen zijn neergelegd is een aanhangsel van het Gevechtsvoorschrift: „*Instruction provisoire sur le recherche et l'interprétation des renseignements*'' van November 1922, schijnen de bereikte resultaten nog niet bevredigend te zijn. Luit.-kol. P a q u e t zegt hiervan: „La méthode théorique actuelle, qui consiste à instruire à l'Etat-Major de l'armée les officiers de 2e bureau de corps d'armée, puis à confier à ces derniers le soin d'instruire les officiers de renseignements des divisions et des corps de troupe est le plus souvent sans effet; et ceci pour deux raisons:

La première, c'est que cette instruction, pour être profitable, demande de l'expérience, beaucoup de travail et beaucoup de temps. Or on

---

[1]) De eerste twee hoofdstukken: Werking van een 2e bureau van een legerkorps en van een divisie verschenen reeds als afzonderlijke artikelen in de *Revue militaire française* van Jan. en Febr. 1925 en van Aug. en Sept. 1924.

Over „L'officier de renseignements du régiment d'infanterie'' is een uitvoerig artikel te vinden in *Bulletin belge* van Dec. 1924 en Jan. 1925. In hetzelfde tijdschrift worden, aanvangende October 1925, eenige practische toepassingen uitgewerkt aan de hand van oefeningen op de kaart.

trouve actuellement peu d'officiers idoines dans la matière; il n'en existe pas certainement dans tous les Etats-Majors de corps d'armée;

La deuxième, c'est que le 2e bureau n'existant pas en temps de paix dans une division, il y a trop tendance à s'en désintéresser.''

Onze eigen voorschriften geven weinig op dit gebied; 't is moeilijk om zich daaruit een juist beeld te vormen van de werking van den inlichtingsdienst in al zijn geledingen.

Hoewel het de bedoeling van dit opstel is om aan de hand van de genoemde Fransche studie tot in bijzonderheden na te gaan wat er *bij den troep* en wel bij een regiment infanterie ten behoeve van den inlichtingsdienst valt te verrichten, acht ik het nuttig eerst een overzicht te geven van hetgeen onze eigen voorschriften en enkele buitenlandsche hieromtrent zeggen.

Tot goed begrip van de zaak zij nog vermeld, dat alles wat den vijand betreft — dat zijn dus de gegevens van den inlichtingsdienst — volgens den Franschen Stafdienst verwerkt wordt door het 2e bureau van de hoogere staven, terwijl dit bij ons ressorteert onder Sectie I^3 van die staven.

Omtrent den opzet, die bij het in werking stellen van den inlichtingsdienst voor moet zitten zegt ons *Gevechtsvoorschrift '24/'25* (G.V.) in punt 13 [1]): „De commandant moet elke gelegenheid te baat nemen tot het verkrijgen van gegevens omtrent den vijand, teneinde zich omtrent dezen en diens handelingen een beeld te kunnen vormen.

Bij groote eenheden zal hierbij somtijds van een te voren beraamd en tot in bijzonderheden uitgewerkt plan moeten worden uitgegaan. De gegevens worden ter kennis gebracht van den naast hoogeren commandant en voor zooveel noodig van neven-commandanten. Hierbij geldt als beginsel, dat elke inlichting, ook al moge zij oogenschijnlijk weinig waarde hebben, van belang kan zijn.

Dat de conclusies, waartoe het combineeren van de van verschillende zijden binnen loopende inlichtingen leidt, ten slotte worden samengevat in een *operatiebericht*, waarvan ook lagere commandanten mededeeling krijgen, wordt hier nog niet vermeld.

Punt 115 G.V. geeft aan: „De verkenning van den vijand moet gegrond zijn op een door den D.G.C. vastgesteld plan (zie p. 13), dat, naar gelang van den loop der gebeurtenissen, achtereenvolgens voor elk der phasen van het verdedigend gevecht wordt ontworpen en naar behoefte wordt aangevuld. Op grond van dit plan, worden de bevelen voor de verschillende verkenningsorganen opgemaakt en wordt ook de samenwerking van die organen geregeld.''

In punt 67 van de Fransche *„Instruction provisoire sur l'emploi tactique des grandes unités 1922''* lezen we:

„La connaissance de l'ennemi est un des facteurs importants des

[1]) Punt 18 van Veldd. Voorschr. '25 Dl I is gelijkluidend.

conceptions et des décisions du chef. Celui-ci a d'autant plus de liberté d'esprit pour concevoir et d'assurance pour décider, qu'il se sent mieux renseigné. Il y a donc intérêt avant toute opération, à préciser en function du but à atteindre, le sens dans lequel les recherches doivent être orientées, à fixer les points, qu'il est utile de connaître pour aider au développement de la manoeuvre, parer aux surprises et augmenter les chances de succès.

Ces données constituent le *plan de renseignements*. Ce plan, fonction de la situation initiale, se modifie au cours des opérations en raison des évenements et l'evolution de la manoeuvre''.

In de aangehaalde punten is als beginsel neergelegd, dat voor het verkrijgen van de inlichtingen omtrent den vijand, die men voor de uitvoering van een bepaalde operatie behoeft, uitgegaan moet worden van een vast *plan*. Er moet in een bepaalde richting worden gezocht en niet in het wilde weg. De inlichtingsdienst moet *die* gegevens verkrijgen, welke met het oog op het te bereiken doel van waarde zijn.

De hoogere eenheden beschikken in de eerste plaats over eigen organen, waaraan rechtstreeks opdrachten ter uitvoering gegeven kunnen worden, doch daarnevens zullen zij de medewerking inroepen van commandanten van lagere eenheden, die volgens aangegeven directieven moeten handelen en weder verder naar beneden opdrachten zullen hebben te geven om ten slotte de troepen te bereiken, die in contact zijn met den vijand. Er zijn n.l. tal van gegevens, die alleen daar verkregen kunnen worden.

Welke inlichtingen gewenscht of liever noodig zijn, is geheel afhankelijk van het doel, waarvoor men er over moet beschikken. Met den aard der inlichtingen hangt weder samen het gebruik van verschillende organen.

Zoo moet het ontwerpen en uitvoeren van een operatieplan berusten op een strategische verkenning, waarvoor de organen zijn verkenningsvliegtuigafdeelingen en groote eenheden lichte troepen met behoorlijke gevechtskracht; bij ons derhalve de Lt. B. (p. 71 t/m 74 G.V.). Meer in details behoeft men voor het hier beoogde doel niet te gaan.

Aan een juiste groepeering van de troepen van groote gevechtseenheden en aan het ontwerpen van een gevechtsplan dient eene tactische verkenning vooraf te gaan. De uitvoering hiervan is de taak van verkenningsvliegtuigafdeelingen, kabelballons, cavalerie en wielrijders. (p. 75 t/m 76 G.V.).

Nog verder afdalende komt men tot het vaststellen en uitvoeren van het gevechtsplan, waarvoor de gevechtsverkenning de gegevens moet verschaffen; de inlichtingen omtrent den vijand gaan hier meer in details en eischen dus de werkzaamheid van weer andere organen. Ook verkenningsvliegtuigafdeelingen en kabelballons dragen hiertoe bij, maar bovendien is noodig waarnemen van af daartoe geschikte punten, het optreden van kleine afdeelingen en patrouilles en tenslotte zelfs het gevecht. (p. 77 t/m 79 G.V.).

„Führung und Gefecht" geeft in de punten 18 t/m 30 een en ander over *Nachrichten und Meldungen* en het aanleggen en bijhouden van een *Lagenkarte*. Voor een deel vinden we de gegeven aanwijzingen terug in de punten 201 t/m 209 van ons *Veldd. Voorschr. '15* (dat blijkens L.O. 1925 no. 328, o.a. voor wat hoofdstuk IV betreft, nog van kracht is); het overige komt later nog ter sprake bij andere te behandelen voorschriften, derhalve zal hier met enkele aanhalingen worden volstaan.

p. 22. In jedem höheren Stabe ist ein Offizier damit zu beauftragen, die Aufklärungsergebnisse und sonstigen Nachrichten zu bearbeiten, sowie den Abwehrdienst gegen Spionage einzurichten.

p. 25. Es kommt nicht auf die Menge der Meldungen, sondern darauf an, dasz sie die Lage klären und einen möglichst sicheren Anhalt für die Entschlüsse des Führers geben. Es bedarf daher jedes maliger Erwägung, ob ein beim Feind beobachteter Vorgang sogleich oder überhaupt gemeldet werden soll. Unnütze meldungen erschweren die Tätigkeit des Führers, belasten die Nachrichtenmittel und verzögern die Beförderung anderer Nachrichten. ..... Meldungen, die Aufklärungsergebnisse, eigene Erfolge oder Erfolge des Feindes übertreiben, sind immer schädlich, oft sogar verhängnisvoll .....

p. 29. ..... Leicht besteht die Neigung, Erwünschtes aus den Meldungen herauszulesen. Meldungen, die unmittelbar vom Kampfplatze kommen, erweisen sich oft als übertrieben.

p. 30. In den Stäben hat ein geeigneter Offizier eine *Lagenkarte* anzufertigen und auf dem Laufenden zu erhalten .....

Belangrijke aanwijzingen betreffende den Inlichtingsdienst zijn te vinden in het Engelsche voorschrift *„Field service regulations. Volume II. Operations. 1924"*. Bij een bespreking hiervan teekent *„Bulletin belge"* aan: „Le chapitre VI est un véritable cours de tactique du *renseigment"*.

Als organen, die ten bate van den Inlichtingsdienst werkzaam zijn, kennen wij volgens de Nederlandsche Voorschriften den *Lichtmeetdienst* en den *Vliegtuiginlichtingsdienst*.

Als taak van den *Lichtmeetdienst* geeft het betreffende voorschrift aan:

a. het vastleggen van de ligging van vijandelijke batterijen (door opmeten van vuurverschijnselen, rook, stof, enz.), van waarnemings- of meetposten, troepenverzamelingen, ballons, zoeklichten, seinposten, enz.;

b. het opmeten van de ligging van hulpdoelen, merkpunten en andere terreinpunten;

c. de bewaking van het vijandelijk terrein, tot het vaststellen o.a. van verkeer achter het vijandelijk front, aanleg en inrichting van loopgraven, hindernissen, maskers, enz.;

d. het inschieten van eigen batterijen.

Dit laatste punt valt feitelijk buiten de eigenlijke taak. Er dient tegen te worden gewaakt, dat de lichtmeetafdeeling hiervoor wordt misbruikt, ten koste van haar normale werkzaamheid.

Omtrent den *vliegtuiginlichtingsdienst* geeft *V. Luchtstr.kr. '25* in de punten 7 en 10 enkele korte aanwijzingen.

Een overzichtelijke samenvatting van alles, wat op den inlichtingsdienst betrekking heeft, missen wij nog. Mogelijk dat een en ander meer volledig zal worden vermeld in het nog te verwachten Deel II van het *Velddienst Voorschrift.*

In verband met het hierna te bespreken uitgewerkte voorbeeld is het van belang wat meer uitvoerig na te gaan, welke beginselen in Frankrijk gevolgd worden. Hierdoor leeren wij de theorie kennen, die door den bewerker van het concrete geval is toegepast.

„*L'instruction prov. sur l'emploi tactique des grandes unités 1922*" vermeldt, in de punten 73 t/m 75. *Les organes de renseignement* en noemt als zoodanig: *L'aviation, la cavalerie* en *reconnaissances offensives, coups de main.* Wat in deze punten wordt gegeven is vrijwel verwerkt in hoofdstuk V.A. van ons G.V. '24.

Het meest valt te leeren uit „*L'instruction provisoire sur le service en campagne. 1924*". *Les organes de renseignement* worden hierin achtereenvolgens uitvoerig besproken. Deze organen zijn:

1. luchtvaart,
2. cavalerie,
3. troepen, die gevechtsaanraking hebben,
4. speciale afdeelingen voor grondwaarneming,
5. luisterdienst,
6. de „2e bureaux" van de staven,
7. de algemeene verplichting van de troepen om de bevelvoering in te lichten.

Ter toelichting van een en ander het volgende.

1. *Luchtvaart.*

a. vliegtuigen.

b. kabelballons. Men kan deze eerst in werking brengen wanneer er contact verkregen is met den vijand; alsdan geven kabelballons een aanvulling van de waarneming door vliegtuigen. De voornaamste taak blijft echter de waarneming van artillerievuur. Voordeelen aan gebruik van den ballon verbonden zijn: voortgezette waarneming en toepassing van telefoon naast draadlooze verbinding. Hij staat echter geen waarneming toe over groote diepte van het gevechtsveld, in verband met zijn hoogte en den afstand van de voorste lijn. 's Nachts zijn in bepaalde gevallen waardevolle gegevens te verkrijgen voor het vastleggen van vurende batterijen.

c. luchtverdediging. Normale taak van „les unités de défense contre aéronefs" is het bestrijden van vliegtuigen. „Elles sont en outre orga-

nisées pour renseigner le Commandement sur toutes les manifestations aériennes de l'aviation ennemie.

Ces renseignements permettent, dans certains cas, de prévoir les intentions de l'ennemie''.

Het V. Luchtstr.kr. '25 kent den *luchtwachtdienst*, maar deze schijnt meer in het bijzonder bestemd om luchtbestrijdingsmiddelen tijdig in werking te kunnen brengen en om de eigen luchtstrijdkrachten in te lichten. Volgens het Fransche voorschrift zijn het trouwens de *bestrijdingsmiddelen zelf*, die een taak hebben ten bate van den inlichtingsdienst in algemeenen zin.

2. *Cavalerie.*

De taak wordt in punt 87 als volgt aangegeven: „La cavalerie coopère avec l'aviation dans l'exécution des missions d'exploration; au besoin, elle les prend entièrement à son compte. Elle complète et précise les renseignements de l'aviation, détermine le contour apparent de l'ennemi et participe à la prise de contact, qui permet de définir le front tenu par l'ennemi .....''.

Uitvoerig wordt verder aangegeven op welke wijze de cavalerie haar verkennende taak verricht, doch het heeft geen zin daar thans nader op in te gaan (Vergelijk ook ons G.V. p. 74).

3. *De troepen, die gevechtsaanraking hebben.*

Wat hieronder wordt behandeld is met het oog op het later te bespreken voorbeeld van meer belang.

Behalve de cavalerie en de luchtvaart werken *alle troepen, die in contact zijn met den vijand*, mede aan het verkrijgen van inlichtingen.

Zij ontvangen van de bewoners bepaalde gegevens omtrent den vijand en het terrein.

Zij organiseeren een directe waarneming van den tegenstander, zoo onafgebroken als de schommelingen van het gevecht dit toelaten.

Zij stellen de vijandelijke onderdeelen vast.

Zij maken gevangenen, van wie zij de eerste verklaringen en bewijsstukken in ontvangst nemen.

Deze bron van inlichtingen wordt in het bijzonder belangrijk, naar mate het inleidend gevecht vordert en verder gedurende den loop van den eigenlijken strijd.

„Le contact pris, le Commandement peut avoir intérêt à préciser les forces et les dispositions de l'ennemi sur des points déterminés. Il ordonne alors des *reconnaissances* dont il confie l'exécution à des detachements composés suivant les circonstances.

Il définit le but et la portée de l'operation. Les objectifs doivent être proportionnés aux moyens mis en oeuvre et tels que leur attaque ou leur conquête procure les renseignements désirés: points sensibles dont l'attaque est susceptible de provoquer une réaction importante de l'ennemi, observatoires, regions où il semble possible de faire des prisonniers, etc.

Les reconnaissances sont préparées avec soin et executées souvent par surprise. Elles sont vigoureusement appuyées et encadrées par le feu. Suivant les circonstances et les ordres reçus, les detachements qui en sont chargés se maintiennent sur le terrain conquis ou se retirent dès que le resultat désiré est obtenu. (identification des forces adverses, capture de prisonniers.)

Les reconnaissances s'imposent plus fréquemment lorsque les adversaires sont au contact sur des fronts fortifiés; elles sont alors parfois le seul moyen de connaître ce qui se passe chez l'ennemi et d'identifier ses troupes. Elles prennent alors le nom de *coups de main*''. (Vergelijk hiermede ons G.V. punt 79).

Ten opzichte van *krijgsgevangenen* zijn de volgende gedragsregels te volgen.

Onmiddellijk officieren en onderofficieren scheiden van den troep.

Alle gesprekken tusschen de gevangenen onderling verbieden.

Beletten, dat zij zich van een of ander voorwerp ontdoen door wegwerpen of vernielen.

Hen zoo spoedig mogelijk geleiden naar de plaats, waar zij tot in bijzonderheden ondervraagd worden. De onderdeelen, die de gevangenen maken, ondervragen hen slechts voor zoover de inlichtingen, die zij kunnen geven, voor die onderdeelen van *direct* belang zijn.

De gevangenen worden eerst geleid naar den ep. van den korpsc., waar ze gefouilleerd en ondervraagd worden door den inlichtingsofficier [1]), maar alleen, betreffende die punten, welke voor het korps van belang zijn. Hunne papieren en persoonlijke eigendommen worden van ieder afzonderlijk tot een pakje vereenigd, van den naam van den eigenaar voorzien en met spoed overgebracht naar den divisiestaf. Iedere gevangene behoudt zijn identiteitsbewijzen; in beginsel zijn herkenningsplaatje.

De inlichtingsofficier doet aan den divisiestaf mededeeling van het resultaat van zijn onderzoek, onder toevoeging van alle aanwijzingen, die de bevelvoering nader licht kunnen verschaffen (aantal gevangenen, regiment en zoo mogelijk bataljon, waartoe zij behooren, juiste plaats, dag en uur van de gevangenneming).

De gevangenen zelf worden vervolgens onder geleide gebracht naar een door den D.C. aangewezen punt. Zij moeten daar zoo spoedig mogelijk na hun gevangenneming aankomen.

---

[1]) Met de benamingen zijn wij eenigszins vastgeloopen. Aanvankelijk werd — althans bij de artillerie — onder *inlichtingsofficier* verstaan, een officier-verkenner, die tot taak had, het terrein te verkennen met het oog op de plaatsing der eigen artillerie (zie o.a. Reglement Bereden Artillerie 1912, punt 321).

In Frankrijk kent men: *officier de liaison, officier de transmission* en *officier de renseignement*. Den eersten noemden wij *verbindingsofficier*, doch later — vermoedelijk om verwarring met den officier, belast met de verbindingen (officier de transmission) te voorkomen — *officier-inlichter*. We komen nu echter in conflict met den inlichtingsdienst, want *officier-inlichter* en *inlichtingsofficier* zijn geen benamingen die naast elkaar voor zoo verschillende functies bruikbaar zijn.

De geneeskundige dienst handelt overeenkomstig ten opzichte van de gevangenen, die zij in behandeling krijgt.

4. *Afdeelingen voor grondwaarneming.*

Hieromtrent zegt het voorschrift:

„Les organes d'observation terrestre specialisés sont à même d'assurer une observation continue et lointaine; ils complètent celle des troupes. Ils comprennent:

a. Des organes d'observation et des observateurs terrestres spéciaux, opérant directement pour le compte du commandement et pourvus de moyens dont la puissance est appropriée à leurs missions;

b. Des sections de repérage par observation terrestre (S.R.O.T.) et des sections de repérage par le son (S.R.S.) relevant du service des renseignements de l'artillerie''.

De afdeelingen genoemd onder *a.* zijn bij ons niet bekend; *b.* kennen we als den lichtmeetdienst en den geluidmeetdienst der artillerie.

5. *Luisterdienst.*

Hierbij worden onderscheiden: *electrische luisterposten* en *luistermijnen.*

Tot de electrische luisterposten behooren:

Telefoon-luisterposten, die dienen voor het onderscheppen van berichten overgebracht per telefoon, per telegraaf of met aardtelefonie.

Radio-luisterposten, bestemd om draadloos verkeer op te vangen.

Radio-goniometrische posten, die ten doel hebben de plaats van vijandelijke radio-zendstations vast te stellen.

Al deze electrische posten te samen worden in het Leger, door den chef van den Verbindingsdienst van het Leger, georganiseerd tot een luisterdienst. De Leger C. (2de bureau van den staf) geeft hiervoor de noodige aanwijzigingen. Deze dienst werkt voortdurend, ook al is er geen contact met den vijand. De opgevangen berichten gaan naar het 2de bureau van den Staf.

Onafhankelijk van de ontcijfering kan het toch mogelijk zijn uit aantal en soort van de opgevangen telegrammen en uit het aantal en de opstelling van de verschillende zendstations, het karakter van de onderlinge berichtenwisseling der posten vast te stellen. Daaruit zijn dan gevolgtrekkingen te maken met betrekking tot de troepenindeeling van den vijand, de organisatie van de bevelvoering, enz.

Het optreden van nieuwe posten en nieuwe combinaties in een bepaald gebied, gaat dikwijls gepaard met een wijziging in den tactischen toestand en kan wijzen op uitbreiding van de sterkte, op aflossing of op voorbereidingen voor een aanval.

Het onderzoek van dienstteekens en in het bijzonder van oproepseinen kan leiden tot het vaststellen van bepaalde onderdeelen. Het ontcijferen van de berichten zelf kan natuurlijk de meest waardevolle inlichtingen geven.

Men moet er evenwel op bedacht zijn, dat de tegenstander opzettelijk onjuiste berichten kan uitzenden.

6. *De 2e bureaux van de Staven.*

Deze bureaux dragen zelf rechtstreeks bij tot het opsporen van inlichtingen, door middel van de organen, die onder hunne onmiddellijke bevelen staan; als tolken, belast met het ondervragen van krijgsgevangenen, afdeelingen bestemd voor onderzoek van op gevangenen gevonden papieren, een afdeeling voor ontcijfering, geheime diensten, enz.

7. *Algemeene verplichting van de troepen om de bevelvoering in te lichten.*

Hiervan wordt het volgende gezegd.

„La réunion et la comparaison des moindres indications et des plus légers indices peut mettre sur la trace de renseignements importants.

Tout document, toute acte, tout propos de nature à fournir un renseignement sur l'ennemi ou sur la situation doit être immédiatement transmis ou signalé par la voie hiérarchique. Les inscriptions non effacées dans les cantonnements sont examinées. Il en est de même des effets d'habillements ou autres laissés par l'ennemi; le compte rendu de leur nombre et des insignes ou inscriptions qu'ils portent est envoyé au commandement.

Les conversations tenues par les militaires ennemis et rapportées par les habitants sont recueillis et transmises.

De recherches sont faites dans les bureaux de poste et boîtes à lettres.

Hetgeen te leeren valt uit het Fransche voorschrift: „*Instruction provisoire sur le service en campagne.* 1924" is hiermede aangegeven. Dit voorschrift behandelt den inlichtingsdienst in algemeenen zin. Voor wat betreft den inlichtingsdienst der artillerie geven de reglementen van dat wapen nog nadere aanwijzingen.

In de eerste plaats: „*Instruction provisoire sur le service en campagne de l'artillerie 1921*".

Als taak van de artilleristische waarneming wordt vermeld:

Bewaking van het gevechtsveld, verkenning en nadere bestudeering der doelen - dus een werkzaamheid ressorteerende onder den inlichtingsdienst. Voorts regelen en controleeren van de vuren.

Ter uitvoering van deze waarneming wordt beschikt over:

Waarnemingsposten op den grond; vliegtuigen; ballons en geluidmeetdienst.

Omtrent de kenmerkende eigenschappen van deze organen valt het volgende op te merken.

Waarnemingsposten op den grond. Leveren een vaste opstelling en bieden de mogelijkheid te werken met nauwkeurige instrumenten, waardoor zij in hun geheele gezichtsveld de meest zekere inlichtingen geven. Hun werkzaamheid is permanent, behoudens den invloed van atmosferische omstandigheden.

Vliegtuigen. Geven de mogelijkheid om gegevens te verkrijgen in bedekte terreinen. Zij leveren foto's, die aanwijzingen verschaffen, welke ontsnappen aan het oog van den waarnemer. Hun optreden is intermitteerend.

De *ballon* verruimt het uitzicht van de grondwaarneming zonder te komen tot het hooge verticale inzicht van het vliegtuig. Gebruik van meetinstrumenten is niet mogelijk.

De *geluidmeetdienst* verschaft, wanneer de omstandigheden gunstig zijn, inlichtingen, welke de andere middelen niet in staat zijn te leveren. De installatie is betrekkelijk tijdroovend en gevoelig.

Punt 90 zegt o.a.: „La recherche du renseignement et le contrôle des effets du tir incombent à tous les chefs d'artillerie, le réglage du tir incombe aux commandants de batterie."

En punt 91: „Chaque chef d'artillerie fait, en principe, occuper un poste d'observation ayant des vues sur l'ensemble de sa zone d'action, tout au moins sur la plus grande partie de celle-ci. Les observatoires des commandants de groupements et des échelons supérieurs ont pour destination principale la recherche des objectifs importants et un contrôle d'ensemble de l'exécution des tirs ....."

Lichtmeetdienst (sections de recherche des renseignements par observation terrestre — S.R.O.T.) en geluidmeetdienst (sections de repérage par le son — S.R.S.) zijn gecentraliseerd bij het Leger. In tegenstelling met onze organisatie, behooren deze organen in Frankrijk dus niet tot den Staf van een Legerkorps of wel van een regiment artillerie. Wel geeft het Fransche Voorschrift aan: „Une partie de ces organes peut être mise à la disposition des C.A. Leur participation aux missions de l'observation (surveillance, réglage, contrôle) permet de réduire le personeel à prélever sur les unités pour l'occupation des observatoires de groupements et échelons superieurs."

Bij een georganiseerd frontgedeelte worden bij de commandoposten van de onderdeelen, waaronder de waarnemingsposten ressorteeren — op door de bevelvoering vastgestelde uren — schriftelijke of telefonische mededeelingen samengesteld, die de waarnemingen samen vatten welke van algemeen belang zijn. Centralisatie van die mededeelingen vindt plaats bij alle echelons.

Bij het Legerkorps en bij het Leger is een *Artillerieinlichtingsdienst* in werking (service de renseignements de l'artillerie — S.R.A.). De ingekomen berichten worden daar bekeken en in verband gebracht met inlichtingen, afkomstig van de luchtvaart, van de infanterie, verkregen door het ondervragen van krijgsgevangenen en verder uit elke andere bron. Het wordt hierdoor mogelijk een inlichtingsbericht samen te stellen, dat aan alle onderdeelen wordt bekend gemaakt.

Ook in *„Instruction générale sur le tir de l'artillerie 1922"* komt een hoofdstuk voor: *Fonctionnement de l'observation de renseignements.*

Hierin wordt aangegeven dat op een inlichtingswaarnemingspost een voortdurende bewaking verzekerd moet zijn. In verband hiermede moet een voldoend aantal waarnemers worden toegewezen — in beginsel 3 per post — zoodat men een aanhoudende aandacht kan eischen gedurende het geheele gedeelte van den dag, dat waarneming mogelijk is. Periodes, waarin het meeste resultaat te verkrijgen is, zijn: onmiddellijk na het aanbreken van den dag en onmiddellijk voorafgaande aan het invallen der duisternis. Juist op die tijdstippen dreigt de waarneming te verslappen.

Als taak van de waarnemers wordt vermeld:

Reconnaître et signaler tout objectif dès son apparition;

Reconnaître et identifier des détails de plus en plus nombreux du terrain et des organisations ennemis;

Suivre les changements qui se produisent devant eux;

Transmettre (éventuellement exploiter) sans retard les renseignements recueillis;

Tenir à jour le carnet d'observatoire.

De wijze, waarop elk blijk van vijandelijke bedrijvigheid moet worden gemeld en aangeteekend is als volgt omschreven:

A telle heure, telle minute (si possible telle seconde);

Telle lecture (faite à l'instrument d'observation);

Nature de cette activité (traveaux, objectif se révélant de telle façon, etc ...);

Emplacement (généralement par coordonnées);

S'il s'agit d'un objectif qui se déplace, sens et vitesse de son mouvement;

Toutes autres observations utiles.

In Frankrijk is de afdeeling de kleinste eenheid, die over voldoende waarnemers beschikt om op bevredigende wijze in de bewaking van een toegewezen vak te kunnen voorzien. Voor commandanten van afdeelingen en groepen, bij wie de tactische vuurleiding berust, is het van groot belang om voortdurend en nauwkeurig ingelicht te zijn, teneinde hun onderdeelen snel en op het juiste oogenblik in werking te kunnen brengen. De afdeelingen en groepen organiseeren een zoodanig aantal waarnemingsposten als noodig is om dit resultaat te verkrijgen.

Waarnemingsposten bestemd voor bestudeering en bewaking van het gevechtsvak zijn dus in beginsel organen van de afdeeling of de groep.

Ten einde bij lezing van het te behandelen practische voorbeeld in staat te zijn te overwegen in hoeverre toepassing van verschillende handelingen ook bij ons mogelijk zou zijn, volgt hieronder een overzicht van het personeel, dat bij de tegenwoordige organisatie is uitgetrokken om werkzaam te zijn bij den inlichtingsdienst [1]).

[1]) Hoewel het in het boekwerk „Oorlogsorganisatiën" niet overal, door plaatsing van een noot, uitdrukkelijk is aangegeven, schijnt het toch de bedoeling te zijn, dat het in dit overzicht aangegeven personeel met den inlichtingsdienst wordt belast.

Staf of onderdeel.	Luitenants.	Onder-officieren, Sergeanten, (Wachtm°).	Teekenaars.
Algemeen hoofdkwartier	Zie oorlogsorganisatiën.		
Hoofdkwartier Veldleger . . .	2	3	—
Staf Lichte Brigade	2	2	—
Staf Divisiegroep	1	2	2
Artillerie commando D.G. . . .	2	3	—
Staf Divisie	?	2	—
Regiment Infanterie	1	1	—
Bataljon Infanterie	—	1	—
Regiment Veld-artillerie	2	2	—
Regiment Zware Leger-artillerie .	2	2	—

Gaan we thans na hoe luit.-kolonel Paquet zich de uitvoering van den inlichtingsdienst denkt bij een regiment infanterie.

Algemeene oorlogstoestand.

(Zie schets 1.)

Een Roode legermacht, geconcentreerd te Beauvais [1]) e.o. is met offensieve opdracht in opmarsch in N.O. richting.

Blauw gaat, zonder krachtigen tegenstand, voor den druk van Rood terug.

Bijzondere oorlogstoestand Rood.

Het *Legerkorps C.*, rechts en links aangeleund, heeft in den avond van 15 Mei met zijn 2 divisiën naast elkaar de lijn: Lassigny—Fresnières—Z. van Roye bereikt.

Blijkens ingekomen berichten verplaatst Blauw aanzienlijke versterkingen van Cambray [2]) over Bapaume [3]), richting Amiens [4]), waar zich eveneens een Rood Leger bevindt.

In verband hiermede zet het *Roode Leger van Beauvais* slechts met een gedeelte den marsch in N.O. richting voort, terwijl een ander deel in N. richting wordt gedirigeerd met het doel in te grijpen in het gevecht Cambray—Amiens.

Het *Legerkorps C* is aangewezen voor het verband tusschen de twee deelen van het *Leger Beauvais.*

---

[1]) Ligt t.o. van Roye in kompasstand 21 op ± 58 K.M.
[2]) „ „ „ „ „ „ 57 „ ± 65 K.M.
[3]) „ „ „ „ „ „ 62 „ ± 45 K.M.
[4]) „ „ „ „ „ „ 10 „ ±40 K.M.

De divisie C II marcheert richting Chaulnes [1]); de *divisie C I* richting Nesle en Z. van Peronne [2]).

Front van de Div. C I: Bois des Loges (n.i.)—Crapeaumesnil—Zuid van Roye (ter hoogte van Verpillières). Stafkwartier Fescamps (± 6 K.M. West van Beuvraignes).

Twee regn. (No. 13 en 41) in voorste lijn; het 3de reg. van de div. te Bus en Fescamps (± 5 K.M. W. van Beuvraignes).

In den avond van 15 Mei bevindt zich *Reg. No. 13* (rechter vóórreg.) in het front Bois des Loges (n.i.)—Rue de l'Abbaye (i.).

Gedurende den nacht: 1 bat. te Loges, houdt Crapeaumesnil vast; 1 bat. te Rue de l'Abbaye, bezet het front Crapeaumesnil (n.i.) tot den landweg van Beuvraignes naar Verpillières.

De inlichtingsofficier van het reg, bevindt zich op den cp. van den R.C. te Beuvraignes.

De toegevoegde onderofficieren in elk bataljon, bevinden zich bij den cp. van den B.C., behalve die van het reserve-bat., die bij den inlichtingsofficier van het reg. is aangetrokken, zoolang dat bat. nog niet in actie is.

De *middelen*, waarover het reg. beschikt zijn:

a. 1 inlichtingsofficier, 1 ond.off., 2 tolken (gerecruteerd uit het regiment:

b. de inlichtingsonderofficieren van de bataljons;

c. een orgaan voor grondwaarneming van het reg. (onafhankelijk van de middelen, waarover de bataljons beschikken);

d. de toestellen voor aardtelefonie — voor zoover niet noodig voor de verbindingen — die eventueel gebruikt worden bij luisterposten.

Van de Divisie worden de volgende *aanwijzingen* ontvangen, die dus aangeven welke medewerking van het regiment gevraagd wordt ten behoeve van den inlichtingsdienst.

1e. *Troepenindeeling.*

a. Gevangenen: — De identiteit vaststellen van gevangenen en gedooden en na deze aanwijzingen telefonisch te hebben doorgegeven, zoo noodig na een zeer kort verhoor, de gevangenen zoo spoedig mogelijk doen geleiden naar den Inf. C. der Div., die hen zal doen doormarcheeren naar de Div. Hen niet langer dan één uur bij het regiment houden.

b. Bewijsstukken. — Alle gevonden bewijsstukken en papieren verzamelen. Wanneer het er weinig zijn, dan vlug doorloopen en ze adresseeren aan de Div. Zoo mogelijk onder de hand enkele practische details aanteekenen, die voor het regiment van onmiddellijk belang zijn. De inwoners ondervragen omtrent de troepen, die zij gezien hebben of

---

1) Ligt t.o. van Roye in N. richting op ± 13 K.M.
2) „ „ „ „ „ kompasstand 58 op ± 29 K.M.

waarvan zij hebben hooren spreken. In voorkomend geval aanteekening houden van hen, die aanwijzingen van beteekenis kunnen geven en hen doen geleiden naar den Inf. C. der Div., vervolgens naar de Div.

2e. *Artillerie.*

Voor zoover dit mogelijk zal zijn vastgestelde kalibers aanteekenen, in het bijzonder van het zware geschut. Melding maken van de vuurwijzen (concentraties), aard van het vuur (al of niet gasprojectielen), de uitwerking, de terreinstrooken, die in het bijzonder beschoten worden.

3e. *Inrichting van het terrein.*

Uitgevoerde of voorbereide vernielingen melden. Wanneer stilstand intreedt door het vijandelijk vuur, de door den vijand bezette lijn bepalen, zijn sterkte en uitgevoerde werken (loopgraven, versperringen, opruimingen, enz.).

4e. *Bedrijvigheid.*

Aanteekenen hoe de vijandelijke infanterie zich gedraagt, actieve of passieve verdediging, eventueele verplaatsingen, de in werking gebrachte vuurwapenen. Mededeeling doen van elk voorval, dat bij den vijand plaats grijpt.

In aansluiting met deze aanwijzingen geeft de inlichtingsofficier van 13 R.I. nauwkeurige *instructies* aan de toegevoegde onderofficieren van de bataljons:

1. Omtrent het dirigeeren en zenden naar den cp. van den R.C. — langs vooruitgeschoven verbindingspost (verzamelplaats van berichten), waar de inlichtingsofficier zich veelal ophoudt — van gevangenen, bewijsstukken en in voorkomend geval van inwoners, die in staat zijn inlichtingen te geven;

2. om — wanneer hiervoor gelegenheid is — in elk bataljon een schrander man te instrueeren, die belast wordt met het aanteekenen van hetgeen ondervonden wordt van vijandelijke artillerie in het eigen bataljonsvak.

Door eigen waarneming en op grond van berichten van speciale waarnemingsposten stellen de onderofficieren zich op de hoogte van de wijze, waarop de vijand gebruik maakt van het terrein, voorts verzamelen zij de waarnemingen van de compagniëen.

Omtrent andere punten zijn de berichten van de C.Cn. voldoende om den B.C. op de hoogte te brengen. Laatstgenoemde licht dan weder den R.C. in.

Aan de onderofficieren wordt niet meer opgedragen dan de uitvoering van bepaalde omlijnde bevelen; verder hebben zij slechts eenige op waarneming berustende feiten vast te stellen.

Het meer tactisch gedeelte berust bij den regiments-inlichtingsofficier, die ook belast is met het inzamelen van alle inlichtingen verstrekt door de B.Cn. Zoo noodig gaat hij zich, op aanwijzing van den R.C., ter plaatse op de hoogte stellen.

De waarnemings-afdeeling van het regiment krijgt opdracht om gedurende den marsch geschikte waarnemingspunten op te sporen en achtereenvolgens te bezetten.

Het regiment gaat in beweging.

16 Mei, in den morgen, voorwaarts. De waarnemingsafdeeling bezet een uitkijkpost in een boom nabij den cp. van den R.C., bij den uitgang van Beuvraignes. Vandaar kan men het deboucheeren der troepen volgen [1]).

I Bataljon: as van beweging op Verpillières. Zuidgrens marschvak: de reg. grens; noordgrens marschvak: de lijn Rue de l'Abbaye — eerste huizen Oost van Roiglise.

II Bataljon: as van beweging — landweg Beuvraignes—Roiglise.

Artillerie. — 13 R.I. en 41 R.I. elk 1 afd. van 75 voor rechtstreekschen steun onder bevel [2]) van de R.Cn. der Inf.

2 afd. van 75 onder bevel van den R.C.Art., die marcheert bij den Inf.C. der Div. Opstelling bij oostelijken uitgang van Laucourt.

2 afd. van 155 C. onder bevel van den commandant dezer artillerie, die marcheert bij den D.A.C. Opstelling eenigszins west van den weg Laucourt—Tilloloy.

De afd. van 75, onder bevel staande van C. 13 R.I., is in stelling N. van Beuvraignes, oost van den spoorweg; de Afd.C. bij C. 13 R.I. op diens cp. te Beuvraignes.

De inlichtingsofficier van het reg. Veld-artillerie houdt zich op bij zijn R.C. te Laucourt, alwaar de cp. van den Inf. C. der Div. is.

De inlichtingsofficier van het reg. van 155 C. is eveneens bij zijn R.C., dat is bij den cp. van den D.C.

De inlichtingsofficieren van de afdn. van 75 voor rechtstreekschen steun (in beginsel zijn dit de „officiers orienteurs") marcheeren achter de voorste infanterie; bij elken vooruitgang van de infanterie dringen zij mede naar voren en hebben het oog gericht op waarschijnlijk toekomstige stellingen voor hun afdeeling, zoo dicht mogelijk bij de as van beweging van het reg. infanterie. Zoo zal de inlichtingsofficier van de afdeeling onder bevel van C. 13 R.I. (kortheidshalve verder genoemd afd. 13 R.I.), zoodra Verpillières genomen is, een waarnemingspost verkennen en voorbereiden op den noordkam van dat dorp, met het oog op de plaatsing van zijn afdeeling in deze omgeving, zoodra de infanterie voldoende vooruit is om daar veilig stelling te kunnen nemen.

---

[1]) Het vinden van een dergelijken waarnemingspost is in onze terreinen niet zoo eenvoudig!

[2]) Dit onder de bevelen stellen zou men niet verwachten in een Fransch voorbeeld! Omtrent het gebruik der artillerie teekent de schrijver in een noot aan: „Ce dispositif est analogue au début à un dispositif de poursuite. Outre qu'il correspond bien à la situation initiale, il permet de mieux faire ressortir le rôle de l'officier *orienteur d'un même groupe opérant avec les mêmes éléments d'infanterie*".

Bij elk vóórbataljon van 13 R.I. marcheert een verbindingsdetachement van de afd. 13 R.I. onder bevel van een onderofficier (bij ons A.O.O.I.), die optreedt als inlichtings-onderofficier. Zijn eigenlijke functie is dit niet, hij dient in de eerste plaats voor het artilleristisch verband tusschen R.C. en B.C. Waar mogelijk stelt hij zich in verbinding met den inlichtings-onderofficier van I — 13 R.I. om op de hoogte te komen.

Om 7.30 voorm. dringen de voorste inf. afdeelingen van I — 13 R.I. het dorp Verpillières binnen. Zoodra het dorp bezet is, richt de inlichtings-onderofficier op last van zijn B.C. een waarnemingspost in op het dak van een huis. Hij ziet van daar het volgende.

1. Projectielen van 77 schijnen te komen uit de richting Margny en vallen op de oostelijke helling van Verpillières om en bij de vóórcompagnie van I — 13 R.I., die richting Margny marcheert.

2. Links beantwoorden de voorste inf.afdeelingen van II — 13 R.I. vijandelijk vuur uit Roiglise. Meer Noordelijk dringen afdeelingen van 41 R.I. St. Georges binnen.

3. Rechts hevig geweervuur op de hoogte Oost van Amy; afdeelingen van het linker regiment van Legerkorps B. worden hierdoor opgehouden.

Na dezen eersten „tour d'horizon" laat de onderofficier den post over aan een waarnemer en gaat het dorp in op zoek naar gegevens.

Hij vindt een doode in de hoofdstraat van Verpillières. Bij onderzoek krijgt hij verschillende papieren, waaronder een zakboekje en een briefkaart, in handen. Daaruit blijkt de man te behooren tot II — 2 R.I. — 22e Div. De inlichtings-onderofficier stelt zijn B.C. met een en ander in kennis, geeft dezen de gevonden papieren over en doet tevens mededeeling van zijn bevindingen op het waarnemingspunt te Verpillières.

De B.C. zendt bericht aan zijn R.C. onder toevoeging van de papieren. De regiments-inlichtingsofficier neemt inzage en houdt aanteekening van hetgeen van belang is voor het reg. In overleg met hem verwerkt de regiments-adjudant de inlichtingen in een bericht, dat medegegeven wordt aan den ordonnans, die de bewijsstukken van den gesneuvelde naar den Inf.C. der Div. overbrengt.

De inlichtingsofficier schrijft vervolgens in zijn *„registre d'identifications"*: „een gesneuveld onderofficier van II — 2 R.I. — 22e Div. op 16 Mei om 7.30 voorm. te Verpillières". In de gegeven omstandigheden is het niet noodig meer bijzonderheden te vermelden. In een verder gevorderd stadium van het gevecht zou er aanleiding zijn met nauwkeurigheid de plaats in het dorp aan te geven om den Staf van den Inf.C. der Div. inzicht te geven in de samenstelling der eenheden bij den vijand. Worden op een zelfde plaats gevangenen, behoorende tot verschillende onderdeelen gemaakt, dan kan dit wijzen op vermenging van verbanden, dus op een zekere wanorde.

De inlichtingsofficier heeft de papieren vlug doorloopen, nog eens

persoonlijk de identiteit van den gesneuvelde vastgesteld en op een militaire kaart, die aangetroffen werd, kleine blauwe streepjes waargenomen, vermoedelijk loopgraven voorstellende, aan den rand van Margny, bij Champien, aan den rand van de bosschen van Champien en verder bij Ognolles en Omencourt. Verder kwam op de kaart voor een blauw kanon-teeken — waarschijnlijk een mitrailleurnest — in den Westhoek van het Bois de Champien.

Dit onderzoek heeft 10 minuten geduurd en is niet zonder belang geweest, want het heeft kijk gegeven op den weerstand, die het I Bat. vermoedelijk zal ondervinden.

Om 8.00 voorm. heeft het II Bat. Roiglise bezet, maar de vijand houdt de Z.W. helling van Champien in bezit, waartegen het bataljon vastloopt. Meer Zuidelijk zijn de voorste inf.-afdeelingen van I — 13 R.I. over de Avre; zij openen het vuur tegen Magny en de westhelling.

8.30 voorm. — De B.Cn. hebben omtrent den aangegeven toestand bericht gezonden aan den R.C. Voor den regiments-inlichtingsofficier bestaat er thans aanleiding te trachten meer nauwkeurig op de hoogte te komen van den weerstand, dien men ontmoet.

Wanneer het opmaken van een aanvalsplan aan de orde komt, dient de R. C. te weten waar vermoedelijk 's vijands voorste lijn is. Welke lijn heeft de vijand zeker bezet? Dit moet de eigen artillerie weten. Hoe wordt die lijn verdedigd (mitrailleurs, mijnwerpers)? Hoe wordt zij gesteund door de vijandelijke artillerie (beschoten zônes, gebruikte kalibers)? Met dit alles in de gedachten gaat de inlichtingsofficier er op uit om zich door *zien* gegevens te verschaffen. Gevangenen zijn nog niet gemaakt; van hen kan men dus niets te weten komen.

Hij heeft reeds bevelen gegeven om zoo spoedig mogelijk de regimentswaarnemingspost te verplaatsen naar een door hem uitgezocht punt te Verpillières, van waar hij zijn waarneming aanvangt. Hij zal verder dezen waarnemingspost onmiddellijk doen verbinden met den vooruitgeschoven verbindingspost, die reeds te Verpillières gevestigd was en die weldra c.p. van den R.C. zal worden.

om 9.30 voorm. heeft hij een en ander van belang waargenomen en telefonisch ter kennis gebracht van den R.C.; tevens maakt hij de noodige aanteekeningen op zijn kaart.

Wat doen gedurende dezen tijd de inlichtingsofficieren en -onderofficieren der artillerie?

Zij hebben een dubbele taak:

1. Het gevechtsveld overzien ter waarneming van vijandelijk artillerievuur, beschoten zônes, aard van de vuren, bereikte resultaten, gebruikte kalibers;

2. Vijandelijke batterijen ontdekken, vooral die, waarvan de infanterie last heeft.

Deze dubbele taak vordert — behalve samenwerking met de infanterie — een voortgezette waarneming van het gevechtsveld, dus de inrichting van waarnemingsposten.

Zoolang de opmarsch van de infanterie nog gedekt werd door een hoogterug, liet de vijandelijke artillerie zich niet hooren, maar zoodra de voorste troepen van I — 13 R.I. dien kam overschrijden, komt de artillerie in actie.

Wat wordt hiervan ondervonden? Welke vuursoorten, welke kalibers, tegen welke doelen? Dat is het eerste punt, waar het op aan komt. Die inlichtingen kunnen verkregen worden door den inlichtingsofficier van de afd. 13 R.I. (dat is dus door den als zoodanig dienst doenden „officier orienteur'' van die afdeeling), die na zijn verkenningen en zijn werkzaamheden nabij den noordkam van Verpillières, het terrein observeert; allereerst van af het waarnemingspunt van het I Bat., waar hij van den artillerie-onderofficier-inlichter van dat bataljon verneemt, wat deze reeds heeft gezien. Door informatie bij de infanterie en door persoonlijke waarneming stelt hij zich verder op de hoogte. De taak van den „officier orienteur'' wordt hier dus zoo opgevat: eerst zijn eigenlijke werk doen ten bate van de vuurvoorbereiding van zijn afdeeling en dan werkzaam zijn als inlichtingsorgaan, niet alleen voor die afdeeling maar voor de bevelvoering in het algemeen.

De inlichtingsofficier van het regiment Veld-artillerie der Div. houdt zich uitsluitend bezig met het *opsporen* van de vijandelijke artillerie (de „officier orienteur'' lette alleen op de *uitwerking)* en moet hiervoor naar voren. Hij steekt zijn licht op bij de „officiers orienteurs'' en tracht zelf waar te nemen om zich een beeld te kunnen vormen van de vijandelijke artillerie, die in actie is. Het eenige middel, dat hem ten dienste staat is grondwaarneming, tenzij er eigen artillerie met luchtwaarneming werkt (vliegtuig of ballon). In dat geval kan hij zich begeven naar die afdeelingen, welke over luchtwaarneming beschikken voor de regeling van het vuur, om aldaar inlichtingen te verkrijgen [1]). Ook stelt hij zich in verbinding met den inlichtingsofficier van 13 R. I.

De inlichtingsofficier van den D.A.C. is belast met den inlichtingsdienst voor de geheele artillerie van de divisie. Hij verzamelt ten slotte alles, wat hij van beneden ontvangt en geeft omgekeerd naar beneden door, wat hem wordt medegedeeld door het 2e bureau van den divisiestaf. Bovendien is het zijn taak aan het opsporen van gegevens leiding te geven.

Er moet een voortdurende uitwisseling van gegevens plaats hebben tusschen de inlichtingsorganen van infanterie en artillerie, terwijl een nauwe samenwerking wordt vereischt tusschen de organen van

---

[1]) Let wel, we zijn in Frankrijk, waar de *lichtmeetdienst* gecentraliseerd is bij het *Leger*. Zie „Instruction provisoire sur le service en campagne de l'artillerie'' punt 93.

overeenkomstige echelons bij beide wapens. Zoo behooren dus met elkaar in overleg te treden:

de verbindingsonderofficier der artillerie uitgezonden naar een bataljon (A.O.O.I.) met den inlichtingsonderofficier van dat bataljon;

de „officier orienteur" van de afdeeling artillerie met den regiments-inlichtingsofficier der infanterie;

de inlichtingsofficier van het reg. veld-artillerie met den inlichtingsofficier van den Inf.C. der Div. en

de inlichtingsofficier van den D.A.C. met het 2e bureau van den divisiestaf.

Na aanvankelijk om 9.30 voorm. zijn bevindingen op den waarnemingspost Verpillières telefonisch aan zijn R.C. te hebben medegedeeld, gaat de inlichtingsofficier van 13 R.I. om 10.00 voorm. persoonlijk aan dien C. rapport uitbrengen.

Op dat moment komt van C. I Bat. een bericht binnen omtrent den toestand en tevens de mededeeling, dat hij het voornemen heeft met één comp. aan te vallen in front en met een andere comp. noordelijk omvattend.

Dit bericht geeft den inlichtingsofficier aanleiding zich te begeven naar den cp. van C. I Bat., teneinde hem de inlichtingen te verschaffen, die hij tot heden heeft kunnen verzamelen en welke mogelijk die van de waarnemers in voorste lijn kunnen bevestigen. Tevens kan hij hierdoor den R.C. inlichten omtrent het karakter van het gevecht dat geleverd zal worden.

Hij neemt een van de twee te zijner beschikking zijnde menschen, die Duitsch kennen, mede en bereidt zich voor, zoowel op het inzamelen van gevonden wapens of andere bewijsstukken als op het ondervragen van gevangenen, die gemaakt zouden kunnen worden.

De aanval slaagt en om 11.00 voorm. komen 7 gevangenen — 4 van het 1e Reg. en 3 van het 30e Reg. — bij den c.p. van C. I Bat. In tegenwoordigheid van den B.C. stelt de regiments-inlichtingsofficier hun identiteit vast en stelt aan een of twee hunner twee of drie vragen met de bedoeling den B.C. de sterkte te doen kennen van het troependeel, dat men tegenover zich had, alsmede de opdracht van dien troep.

De inlichtingsofficier fouilleert de gevangenen ter plaatse, maakt een pakje van hun papieren (per man afzonderlijk) en doet ze geleiden naar den c.p. van den R.C. Vandaar zullen ze worden gebracht naar den Inf.C. der Div. en vervolgens naar de Divisie.

Bij den c.p. van den R.C. stelt de inlichtingsofficier nog nader de identiteit van elken gevangene vast aan de hand van zijn papieren en andere bewijsstukken. Hij ondervraagt hen elk afzonderlijk — omdat het er maar weinig zijn — en stelt daarbij, volgens de bevelen van den R.C., enkele korte vragen met de bedoeling het voornemen en de sterkte te weten te komen van den vijand, die tegenover het regiment ageert. Hij leert aldus alleen als zeker, dat zich in het bosch van

Champien de compagnie der gevangenen van het 1e Reg. en het peloton — misschien hun compagnie — van die van het 30e Reg. bevindt. Met uitvoeriger vragen houdt hij zich niet op, dat zou de doorzending naar de divisie te veel vertragen en daar is hun aanwezigheid van grooter belang.

Was het aantal gevangenen grooter geweest, bijv. 10 à 15, dan zou de inlichtingsofficier hebben volstaan met het vaststellen van de identiteit, het inzamelen van alle papieren en het doorzenden van hen naar den c.p. van den D.C.

De C. van het geleide krijgt een staat mede, waarop vermeld wordt: aantal gevangenen, hun korps, plaats en tijdstip van gevangenneming en het uur, waarop ze doorgezonden zijn naar de Div.

De inlichtingsofficier deelt voorloopig reeds telefonisch de verkregen gegevens aan de Div. mede en kondigt de komst van de gevangenen aan. In ons geval gaan zij om 11.45 voorm. op marsch, via den Inf. C. der Div., die kennis neemt van den staat, in het bezit van den C. van het geleide.

12.30 nam. — De beide bataljons ondervinden nog al weerstand en komen daardoor langzamer vooruit. Vooral het I (rechter) Bat. heeft groote moeilijkheden in de omgeving van Margny.

12.45 nam. — De c.p. van den R.C. wordt verplaatst naar Roiglise; een nieuw waarnemingspunt wordt ingericht te Champien. De inlichtingsofficier is omtrent de beweging van het regiment op de hoogte gehouden door den waarnemingspost Verpillières. Hij heeft de verplaatsing van den post voorbereid, door een gedeelte van de waarnemingsafdeeling de beweging van het II Bat. te doen volgen.

Om 2.45 nam. is een vooruitgeschoven verbindingspost (tevens verzamelplaats voor berichten) verplaatst naar Champien. De inlichtingsofficier geeft bevelen om Champien te doen doorzoeken en hem alle gevonden papieren te doen brengen; persoonlijk gaat hij naar het I Bat., omdat daar de situatie voor het oogenblik het meest de aandacht vraagt. Hij wil zich overtuigen van de juistheid der gegevens voorkomende op de schets van den onderofficier, gevallen te Verpillières; in het bijzonder wil hij nagaan of zich werkelijk een mitrailleurnest bevindt in den westhoek van het Bois de Champien. Blijkt dit juist, dan zullen de andere gegevens van de schets ook wel goed zijn.

Om 3.00 nam. heeft de inlichtingsofficier zich een beeld gevormd van den ondervonden weerstand op grond van eigen waarneming en van de inlichtingen van C. I Bat. Daarbij is o.a. de aanwezigheid van drie mitrailleurnesten vastgesteld, die elken voortgang beletten en derhalve noodzakelijk door de artillerie moeten worden bevuurd. De inlichtingsofficier geeft de juiste plaats op aan zijn R.C., die hiervan mededeeling doet aan den artillerieofficier-inlichter.

Van de eigen artillerie hebben enkele afdeelingen zich inmiddels meer naar voren verplaatst. Dank zij het in werking brengen van verschillende verkenningsorganen, o.a. vliegtuigen en een ballon, zijn meerdere vijandelijke artillerieopstellingen ontdekt. Voorts is omtrent de werkzaamheid van 's vijands batterijen een en ander vastgesteld kunnen worden. (Zie hiervoor schets 1). Deze gegevens zijn van verschillende zijden verkregen, zij worden tusschen de overeenkomstige echelons van infanterie en artillerie uitgewisseld en op de kaart ingeschetst. Naar boven doorgegeven moeten zij den artillerie-inlichtingsdienst der Div. bereiken.

Kennis van de beschoten terreinstrooken is noodzakelijk voor de troepen van alle wapens, die achter de voorste linie volgen. De bevelvoering moet ten spoedigste worden onderricht omtrent de zône met gasprojectielen beschoten. De keuze van deze zônes wijst veelal op een plan van storende vuren (tirs d'interdiction), waarmede bij de verplaatsingen van troepen rekening gehouden zal moeten worden. Omgekeerd kan het vrijlaten van gasvuur van bepaalde terreingedeelten, een aanwijzing zijn, dat de tegenstander hier zelf een offensief beoogt.

Het bekend zijn met de beschoten zônes is niet alleen van belang met het oog op de eigen veiligheid, maar 't is te verwachten, dat de door het vuur teweeg gebrachte vernielingen de begaanbaarheid hebben beinvloed; alle transporten hebben hiermede rekening te houden. Het tijdig bekend maken van dergelijke gegevens aan de bevelvoering bespoedigt de gevechtshandelingen en voorkomt verliezen.

Om 3.30 nam. krijgt de inlichtingsofficier kennis van den algemeenen toestand van den vijand tegenover het front van het regiment door een telefonisch bericht van den Inf.C. der Div., dat de door de luchtverkenning verkregen inlichtingen weergeeft en doorgegeven is door de Div.

De vraag doet zich voor: Welke sterkte heeft het regiment tegenover ons? Er zijn wel gegevens over graafwerk in het terrein meer achterwaarts, verder is er een zeker aantal mitrailleurs waargenomen, dat men in verband zou kunnen brengen met de organieke sterkte dezer wapens per eenheid, (de inlichtingsofficier moet dus de samenstelling der vijandelijke eenheden kennen!), van verschillende onderdeelen zijn gevangenen gemaakt, maar dit alles zegt toch nog weinig omtrent de totale sterkte.

Omtrent den weerstand tegenover het II Bat. is nog in het geheel niets bekend, daarom richt hij hierover een vraag tot dit bataljon en bepaalt zich niet tot passief afwachten of de een of andere mededeeling tot hem komt. Integendeel, hij moet groote activiteit ontwikkelen en er voortdurend op uit zijn om langs allerlei wegen en met alle mogelijke middelen zijn kennis betreffende den tegenstander te vermeerderen.

Na het uitzenden van een vraag aan het II Bat. begeeft de inlichtings-

officier zich naar den waarnemingspost van het regiment en ziet vandaar om 4.00 nam. een kabelballon in de lijn Champien—Ercheu. Bij het doorgeven van deze waarneming aan de Div. moet nauwkeurig worden opgegeven van waar de ballon werd gezien en in welke richting. Men moet kunnen uitmaken of dit een nog niet verkende ballon is. Waren er reeds 2 gezien en is dit de derde, dan zou dit kunnen wijzen op een derde divisie tegenover het eigen front, wetende dat elke divisie organiek één ballon heeft.

Om 4.00 nam. komt een bericht binnen van het II Bat., vermeldende welke lijn bereikt is en waar de vijand weerstand biedt. Alle gegevens combineerende en met elkaar in verband brengende is de inlichtingsofficier thans in staat om een bericht samen te stellen, dat over den Inf.C. der Div. naar de Div. gaat. In dat bericht geeft hij aan waar vermoedelijk 's vijands voorste elementen zich bevinden en schat hij de sterkte in voorste lijn tegenover het regiment op ongeveer één bataljon.

Toch is er nog een punt, dat opgehelderd moet worden. Hoewel vastgesteld werd welke lijn de vijand bezette en men zelfs eenige aanwijzing verkreeg omtrent de sterkte, waarmede die lijn wordt vastgehouden, zoo verkeert men nog absoluut in het onzekere welk soort troepen dit zijn.

De inlichtingsofficier onderzoekt thans de voorwerpen en papieren, die men in Champien heeft kunnen vinden. Mogelijk is hieruit iets te halen. Hij sorteert alles wat bij elkaar gebracht is zoo'n beetje; daarvoor heeft hij nu wel even gelegenheid. Geen kaarten, noch schetsen zijn er bij, evenmin militaire schrifturen. Hij krijgt in handen een brief, zonder enveloppe en zonder aanduiding van de plaats van afzending, een briefkaart, een zakboekje en een pet.

De briefkaart is gevonden in een plas water en bijna onleesbaar; toch is nog vrij goed te ontcijferen: 22e Div. Deze bevestiging zal voor de divisie nog wel van belang zijn, maar heeft voor het regiment geen waarde. Het zakboekje vermeldt een naam zonder aanduiding van een korps. Op de pet is een ronde wit-blauwe cocarde. Dat is Beiersch en wijst dus op de aanwezigheid van Beieren. Overigens niets van belang voor het regiment.

Om 4.45 nam. geeft de inlichtingsofficier de tot een pakket vereenigde papieren mede aan een ordonnans met bestemming voor den Inf. C. der Div.

De bronnen, welke den inlichtingsofficier ten dienste staan om de troepenindeeling aan 's vijands zijde te leeren kennen — gevangenen en bewijsstukken — leveren dus voor het oogenblik niets op. Telefonische afluistering heeft nog niet plaats gehad, maar bij het regiment beschikt men ook niet over de speciaal daarvoor bestemde middelen, n.l. de telefonische luisterposten.

Van de zijde van de Div. wordt reeds de vraag gedaan: „Heeft men uitsluitend te doen met de 22e Div.? Wat voor vijand ligt er tegenover het regiment tusschen Solente en Biarre?''

De inlichtingsofficier kan hierop nog geen antwoord geven. De voortgang van het regiment is tot staan gekomen en zoolang men niet nader in contact komt is er weinig kans inlichtingen omtrent de troepenindeeling te verkrijgen.

Toch is er nog een middel en het Voorschrift Verbindingsdienst laat de toepassing hiervan toe[1]).

Bij het I Bat. werkt de telefoon slecht; de aardtelefonie wordt daar op het oogenblik, naast ordonnansen, voor de normale verbindingen gebruikt en is dus niet beschikbaar.

Bij het II Bat. is het te probeeren om met de aardtelefonie wat af te luisteren. Er is daar een tijdelijke stilte, Omencourt ligt op ongeveer 300 M., Solente op niet meer dan 150 M. van de eigen voorste lijn; de omstandigheden zijn dus gunstig. De inlichtingsofficier draagt aan zijn toegevoegden onderofficier van het II Bat., die goed Duitsch kent, op om zijn B.C. toestemming te vragen, eenigen tijd te mogen luisteren. Het gelukt niet dadelijk, maar ten slotte is die onderofficier in staat het volgende op te vangen:

„Hallo, bataljonscommandant! Otto? Ja, Frederik ..... munitie ..... de 3e compagnie Bois de Champien in verbinding ..... ja, hier bij het huis naast den kerktoren ..... het regent van die groote suikerbrooden ..... er zijn er niet meer ..... tot van avond ..... 't begint te knijpen ..... ja, naar Moyencourt''.

De inlichtingsofficier ontvangt dit bericht met de noodige toelichting. De toegevoegde onderofficier meldt o.a. dat de telefonist, dien hij hoorde, een Beier is; dit bleek hem uit zijn dialect. De inlichtingsofficier bestudeert het bericht en het geeft hem aanleiding tot de volgende overdenkingen.

1. Er valt niet aan te twijfelen, dat tegenover 13 R.I. Beiersche troepen liggen. Die troepen opereeren altijd gescheiden van de andere contingenten van het Duitsche rijk. Maar de 22e Div., waarmede men te doen had tot de hoogte W. van Margny is een Beiersche divisie, 't is dus heel goed mogelijk dat deze divisie over de geheele breedte ligt. Daarentegen is de 14e, waartoe het 30e Reg. behoort, dat 's morgens vastgesteld werd, een Brandenburgsche divisie.

2. De telefonist spreekt van een „3de compagnie in het Bois de Champien''; hij sprak met den B.C. en heeft zelfs gezegd „*de* 3e

---

[1]) De desbetreffende bepaling luidt: „bien que déchargé de la mission spéciale d'écoute, tout poste, qui sans se détourner de sa mission propre, surprend un message de l'ennemi, a le devoir de l'enregistrer .....

„Cette règle s'applique particulièrement aux postes de T.P.S. des unités de l'avant .....

„L'écoute porte non seulement sur le texte lui-même, mais sur toutes les particularités techniques de l'emission''.

compagnie'', als of deze behoorde tot hetzelfde bataljon als hij. Er is dus uit op te maken dat de 3de compagnie van zijn bataljon het bosch bezet en dat deze Beiersch is. De gevangenen, 's morgens gemaakt in de buurt van Margny waren van I—1e Reg. 22e Div. Zij hebben verteld dat ze loopgraven hadden gemaakt in het Bois de Champien en in der haast op Margny gedirigeerd waren; er is dus alle kans, dat het altijd nog I—1e Reg. 22e Div. is, wat tegenover I—13 R.I. ligt.

3. De telefonist heeft gesproken van: „hier bij het huis naast den kerktoren.'' Alleen Solente en Omencourt hebben een toren. Ognolles kan het bovendien niet zijn, want er was sprake van zware projectielen, die in de nabijheid vielen en onze zware artillerie schiet alleen op Solente en Omencourt. Een van die twee punten zal dus wel bedoeld zijn; waarschijnlijk Solente, omdat de aardtelefoonpost daar het dichtst bij ligt.

4. Tenslotte wordt Moyencourt genoemd, maar 't is moeilijk daaruit een gevolgtrekking van eenige beteekenis te maken.

Alles bij elkaar heeft het bericht dus wel eenige waarde. Degene, die afluistert moet natuurlijk eigenaardige uitdrukkingen uit de volkstaal kunnen begrijpen. Hier was de toegevoegde onderofficier daartoe in staat. Is dit niet het geval, dan gaat het opgevangen bericht onverwijld door naar den divisiestaf, waarbij men moet beschikken over personeel in het bijzonder voor dit werk bestemd.

De aandacht van den inlichtingsofficier moet steeds gevestigd blijven op het houden van verband met nevenonderdeelen, waarvoor gebruik kan worden gemaakt van de volgens het verbindingsplan tot stand gekomen verbindingen. Hij kan ook hierbij weer niet volstaan met afwachten tot een nevenregiment iets heeft mede te deelen. In het algemeen moet hij er op bedacht zijn, dat de voorste lijn van het eigen regiment dikwijls zelf te veel wordt bezig gehouden en dat de oogen van de buren veelal meer naar voren zijn gericht dan naar terzijde, zoodat hij er niet op mag vertrouwen, dat men hem gegevens komt aanbrengen. Hij moet ze gaan vragen; dat is de meest zekere weg en ook meer logisch.

In dit geval wendt hij zich tot den inlichtingsofficier van het nevenregiment te Avricourt.

Om 6.00 nam. is hij door dezen op de hoogte gebracht. Het blijkt dat de reeds door 13 R.I. verzamelde inlichtingen nog worden versterkt, d.w.z. bevestiging van de aanwezigheid der 22e Div. tegenover het eigen front, de terugtocht van den vijand is tot stilstand gekomen en vermoedelijk is een tegenaanval te wachten.

De R.C. gaat na wat hij op grond van deze inlichtingen heeft te doen. De beide vóórbataljons blijken definitief tot staan te zijn gekomen. Wanneer het de bedoeling is een aanval te ondernemen, dan moet de D.C. hieromtrent beslissen, maar de regimenten moeten deze mogelijkheid vast overwegen. Wenscht men zich tijdelijk voor het defensief in te richten, dan is het de taak van de vóórregimenten de vijandelijke

linie te blijven waarnemen en te controleeren welke activiteit deze vertoont. In ieder geval moet de inlichtingsofficier er naar streven: nauwkeurig 's vijands bereikte lijn vast te stellen, de inrichting daarvan te kennen, vast te leggen hoe men zich daar gedraagt en het terrein achter de voorste lijn te bewaken, voor zoover het in de eigen zône ligt.

't Is steeds in de eerste plaats de vraag betreffende de vermoedelijke voorste lijn, die terugkeert. Aan het einde van den dag moet deze nauwkeurig worden vastgesteld en 's nachts moet met patrouilles contrôle plaats hebben om mogelijke wijzigingen te leeren kennen.

Vóór het invallen van de duisternis moet de inlichtingsofficier zich, namens den R.C., overtuigen of de waarneming oordeelkundig geregeld is. Behalve op waarneming uit de voorste lijn moet op minstens één waarnemingspost per bataljon gerekend worden. Met het gezichtsveld van de twee posten der beide bataljons moet het geheele regimentsvak tot voldoende diepte naar 's vijands zijde bestreken worden. Blijft een gedeelte vrij van inzicht dan wordt een derde post gekozen voor dit vak. In de instructie's van de posten wordt opgenomen wat van hen verlangd wordt. In de eerste plaats werken zij voor het directe belang van hun eigen bataljon, maar daarnaast kan een opdracht van verdere strekking worden gegeven naar aanleiding van bevelen der hoogere bevelvoering. Reserveposten moeten verkend, er moet worden aangegeven hoe deze zijn te bereiken, de telefonische verbinding moet geregeld en de camouflage moet worden verzorgd. Met dit alles heeft de inlichtingsofficier bemoeienis. Ten slotte vestigt hij de aandacht van den R.C. op die punten van de vijandelijke linie, waaromtrent nadere inlichtingen gewenscht zouden zijn. Dit kan aanleiding geven tot het uitzenden van sterke patrouilles ter uitvoering van een overrompeling met het doel gevangenen te maken, dan wel om zekerheid te krijgen, dat een bepaald punt bezet is. Men blijft zoodoende op de hoogte tegen den volgenden dag.

Tegen het invallen van de duisternis maakt de inlichtingsofficier zijn *dagrapport* op. Alle gegevens, in den loop van den dag verzameld, worden hierin opgenomen, ook kleinere details, waarvan de onmiddellijke doorzending overdag van onvoldoende belang was of te tijdroovend zou zijn geweest. Dit rapport moet steeds denzelfden vorm hebben, d.w.z. achtereenvolgens worden behandeld: Troepenindeeling, artillerie, inrichting van het terrein bij den vijand, bewegingen en gedragingen, algemeen.

Wanneer het mogelijk is moeten de verschillende inlichtingen zoodanig worden samengevoegd, dat het verkrijgen van inzicht in den toestand gemakkelijk wordt gemaakt. Zoodra de inlichtingsofficier met zijn rapport gereed is, telefoneert hij de hoofdpunten, dus dat, waar het eigenlijk op aan komt, aan den Inf. C. der Div. ter doorzending aan de Div., maakt hij zich een voorstelling van de gevechtshandelingen

van den volgenden dag en gaat hij na welke aanwijzingen er te geven zijn om zijn dienst behoorlijk te doen werken.

Het telefonisch rapport stelt het 2e bureau van den divisiestaf in staat rapport uit te brengen aan den staf van het legerkorps en moet op een door de divisie vastgesteld uur in komen; het schriftelijk bericht moet zoo spoedig mogelijk volgen.

Met juistheid moet vooral worden aangegeven de vermoedelijk voorste lijn van den vijand bij het einde van den dag; dit punt is van groot belang voor de eigen artillerie. Een ieder moet er voorts van doordrongen zijn, dat geen enkel detail verwaarloosd mag worden. Alles wat gezien, gehoord of verzameld is kan van belang zijn.

Voor een behoorlijk werken van den inlichtingsdienst zijn goede verbindingen een eerste eisch. Die verbindingen behooren niet tot het onmiddellijk ressort van den inlichtingsofficier, maar gelet op hun belang zal hij zich hieromtrent toch moeten verstaan met den commandant der verbindingsafdeeling en wel degelijk een wakend oog er over moeten houden.

De twee factoren, die het behoorlijk inlichten van de divisie beheerschen zijn: een oordeelkundig samengesteld en in stand gehouden verbindingsnet alsmede lichamelijke en geestelijke activiteit van de inlichtingsofficieren.

Wanneer men bedenkt, dat de inlichtingsofficier verplicht is zich voor het bekomen van inlichtingen naar voren te begeven en dus den c.p. van den R.C. te verlaten, dan bestaat er aanleiding nog iets te zeggen van den *vooruitgeschoven verbindingspost*, waarvan de plaats verband houdt met de voorgenomen verplaatsing van den commandopost.

Wat is de aangewezen plaats voor den inlichtingsofficier bij de voorwaartsche beweging?

Wanneer er aanleiding bestaat met een vooruitgeschoven verbindingspost [1]) te werken, geplaatst ter hoogte van de vóórbataljons, in de voor de verbindingsas gedachte richting, dan is de plaats van den inlichtingsofficier in beginsel aldaar en wel om de volgende redenen.

1. Zijn normale plaats is daar, waar de gegevens het spoedigst kunnen worden verkregen; dat is dus naar voren.

2. Bij den vooruitgeschoven verbindingspost krijgt hij het vlugst de inlichtingen van de bataljons, want deze moeten zich met dien post verbinden.

3. Moet hij zich in de voorste lijn begeven dan is hij reeds zóó ver naar voren en behoeft hij zich dus over geringeren afstand te verplaatsen.

4. Hij is in voortdurende verbinding met den R.C. en kan dezen dus van alles op de hoogte houden.

---

[1]) Zie ons Voorschrift Verbindingsdienst '24 Eerste Deel punt 40, 3e en 4e zinsnede.

Tegen het einde van den dag — of wanneer dit tusschentijds wenschelijk is — zal de inlichtingsofficier zich naar de c.p. van den R.C. begeven om bevelen te ontvangen, zijn dagrapport te redigeeren en om meer in de nabijheid te zijn van den Inf.C. der Div., tenzij de regimentscommandopost zelf verplaatst wordt naar het voorgelegen punt.

De regimentswaarnemingspost zal veelal worden ingericht bij den vooruitgeschoven verbindingspost. 't Zou natuurlijk ook wel van belang zijn het waarnemingspunt in de nabijheid van den c.p. van den R.C. te hebben, maar dit is niet altijd te combineeren. In het behandelde voorbeeld is de plaatsing afwisselend; aanvankelijk bij den c.p., dan bij den vooruitgeschoven verbindingspost, waar later de c.p. gevestigd wordt, enz. De bijgevoegde schets 2 geeft hiervan een overzicht.

De studie van den luitenant-kolonel P a q u e t geeft ten slotte als voorbeeld het *dagrapport,* zooals dat door den inlichtingsofficier opgemaakt zou kunnen zijn. Achtereenvolgens wordt hierin vermeld, hetgeen in den loop van den dag bekend is geworden omtrent:

1. de troepenindeeling bij den vijand;
2. de werkzaamheid der vijandelijke artillerie;
3. de wijze, waarop de vijand het terrein heeft ingericht;
4. de vermoedelijke voorste lijn van den vijand (onder bijvoeging van een schets);
5. de bezetting van de stelling (plaats van mitrailleurnesten, aangegeven in coördinaten);
6. de ontwikkelde activiteit;
7. luchtactie;
8. algemeene zaken.

De schrijver eindigt zijn boek met de volgende conclusie.

„La tâche de l'officier de renseignements d'un corps de troupe, telle qu'elle vient d'être exposée, paraîtra peut-être à certains lourde et difficile à remplir.

— *Lourde?* on n'en saurait disconvenir, car l'officier de renseignement doit montrer une activité de tous les instants.

Activité d'esprit, d'abord: il doit être curieux, consciencieux jusqu'au scrupule; il doit être l'animateur en matière de renseignements, fouiller, chercher, s'ingénier, provoquer la recherche, stimuler les uns, vaincre la résistance des autres.

Il faut lui ouvrir toutes les portes toutes grandes; il ne faut rien lui cacher.

Activité de corps, ensuite: sa place n'est pas dans un P.C., mais là où, dans un régiment, peut se recueillir le renseignement: aux observatoires, avec les bataillons, près des artilleurs, en première ligne.

Rôle difficile à remplir? Aucunement; il suffit d'avoir le goût du renseignement et de *vouloir* le rechercher et le recueillir.

A ceux qui ne se sentiraient pas l'étoffe et la volonté nécessaires, de ne pas tenter l'expérience; elle serait détestable et nuisible.

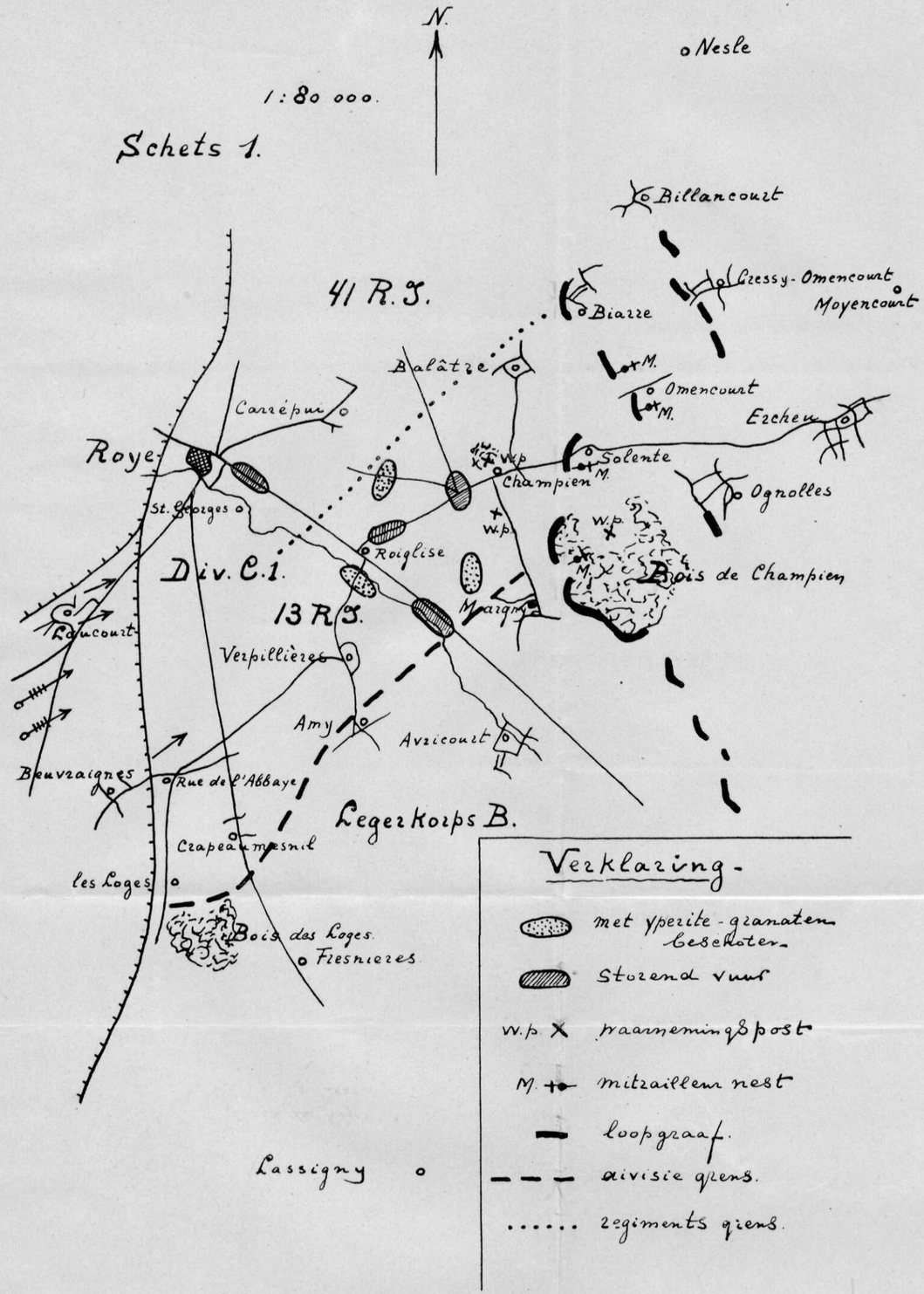
La fonction d'officier de renseignements n'est pas faite pour les inactifs et les apathiques; le commandement doit s'en souvenir''.

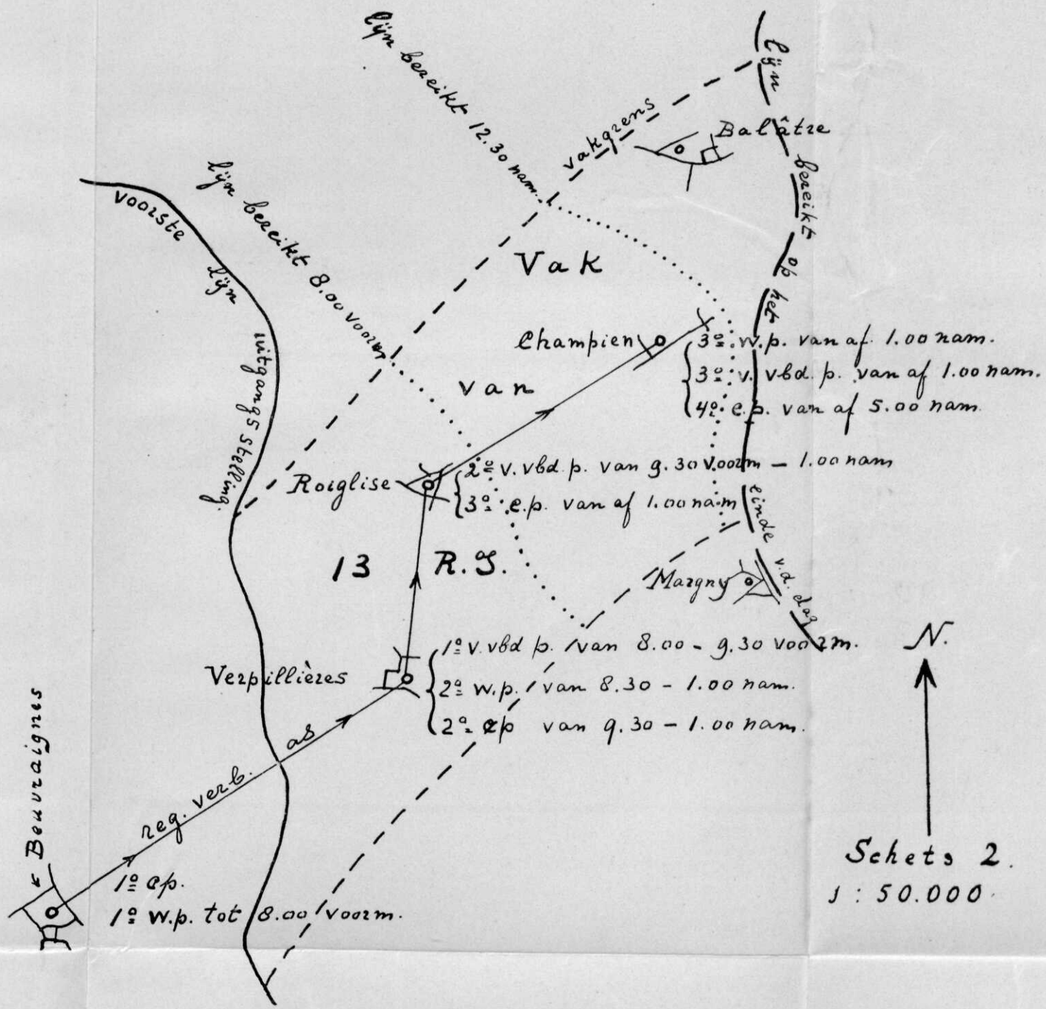
De eischen, aan een inlichtingsofficier te stellen, zijn in het vorenstaande slotwoord zeer duidelijk geformuleerd. De taak is zeker niet zóó eenvoudig, dat zij zonder eenige voorbereiding naar behooren zal kunnen worden volbracht.

In den aanhef van dit opstel werd opgemerkt, dat over het algemeen het bedrijf van den inlichtingsdienst slechts weinig onze aandacht heeft. Van beoefening van dien dienst is zelden of nooit sprake. De toepassing is bij oefeningen ook niet gemakkelijk en vraagt veel van de fantazie. Toch valt er niet op te rekenen, dat het mogelijk zal zijn den inlichtingsdienst in oorlogstijd behoorlijk te doen functionneeren, wanneer bij de vredesoefeningen die zaak niet goed is overdacht. Op improvisatie kan men het niet laten aankomen.

In de oorlogsorganisatie is eenig personeel voor den inlichtingsdienst uitgetrokken, doch het ontbreekt nog aan eenige „school'' op dat gebied. Men zal in ieder geval moeten beginnen met, meer dan tot dusverre het geval was, zich rekenschap te geven van de medewerking, die van den troep gevraagd wordt. Er zal in de verrichtingen van inlichtingsofficieren en hun helpers systeem moeten komen.

Mogelijk kan hetgeen hiervoor omtrent den inlichtingsdienst werd medegedeeld hiertoe een opwekking zijn.

Verplaatsing van den **ep.**, van den **vooruitgeschoven vbd. post** en van den **waarnemingspost** van **C. 13 R.I.** op 16 Mei in den loop van den dag.